

Отзиви и рецензии

ЗА ГРАНИЦИТЕ В ГЕОГРАФСКИ, ГЕОПОЛИТИЧЕСКИ
И МЕЖДУНАРОДНОПРАВЕН АСПЕКТ

*Вилиян Кръстев*¹

DOI: 10.35101/prg-2023.3-4.12

Отзив на монографията на доц. д-р Мира Кънева „Границите в международните отношения. Теоретични, нормативни и практически проблеми“ (София: ИК „Гутенберг“, 2022, 340 с.)

ABOUT THE BORDERS IN GEOGRAPHICAL, GEOPOLITICAL
AND INTERNATIONAL LAW ASPECTS

Viliyan Krastev

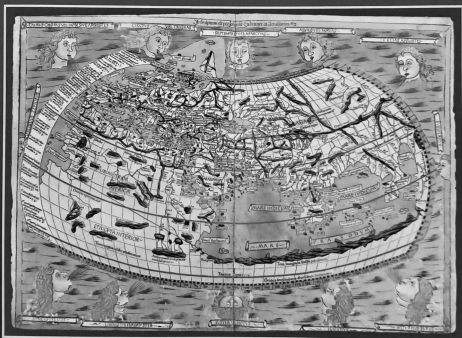
Review of the monographic work of Assoc. Prof. PhD Mira Kaneva “The borders in international relations. Theoretical, normative and practical problems” (Sofia: Publ. house “Gutenberg”, 2022, 340 p.)

Да изследваш обект, който попада в познавателния обхват на няколко науки, е нужно дръзновение, подплатено от способност за навлизане в голяма дълбочина на научната мисъл. За тази цел, разбира се, е нужна и подобаваща теоретична подготовка, както и вещина в приложението на необходимия научен инструментариум, за да може изследователската работа да се увенчае с авторски почерк за качество. Точно това е направила М. Кънева по отношение на

¹ Икономически университет – Варна; viliank@ue-varna.bg

МИРА КЪНЕВА

Границите в международните отношения

Теоретични, нормативни
и практическу проблеми

границите в контекста на международните отношения, чийто монографичен труд е заявка за фундаментален принос към утвърждаване на *лимологията* (науката за границите) в България.

Границите свидетелстват за качествените отложения в динамиката и еволюцията на изразяващите пространството субекти, „носещи печата“ на реални или фиктивни, стари или млади, естествени или изкуствени, контактни или бариерни, признати или непризнати, а от гледна точка на качествените белези на пространството, което разделят: исторически, етнически, военни, икономически, културни, административни граници. Като съществени елементи от структурата на всяко териториално-политическо образувание границите са отражение на техния потенциал, историческо предназначение, характер

на взаимодействие с външния свят, степен на сигурност и стереотипен образ. Разкриването на съвкупността от белези и функционалности, които идентифицират границите, прави монографията на М. Кънева особено ценно пособие за адекватно разбиране на много от съвременните геосоциални, геополитически, геоикономически и международноправни процеси и проблеми.

Още във въвеждащата част авторката загатва за високия стандарт на проучвателния процес, от висотата на който демонстрира забележителна географска и геополитическа компетентност. Концептуалната рамка на изследването е изведена от разбиранията за обективно и субективно пространство, съобразно които границите се разглеждат като конструктивни или натоварени със социални натрупвания техни съставни компоненти. В епистемологичен план се изхожда от типологията на границите, развита в политическата география на англо-американската школа. По отношение на методологията границите са обект на анализ посредством прилагането на пространствения, историческия, геополитическия подход, картографския метод и конституционноправни анализ.

Първа глава обхваща теоретизирането в геополитическия, геоикономическия и постструктуралисткия прочит на границите като линии, свързващи, разделящи или означаващи пространството. Значението и функциите на границите са разгледани последователно през призмата на властващите схоластични норми и парадигми в хронологична последователност. Като научна новост следва да се посочи *виждането* за границите под влияние на информационно-технологичната парадигма, където мрежовите системи размиват или втвърдяват тях-

ното значение като разграничителни линии в стереотипно измерение. Поради това в съвременния, пронизан от мобилността на хората и от постоянното потребление на информация, свят „тагването“ на местата в социалните мрежи се квалифицира по оригинален начин като „география на участието“, обвързана с „гранични практики“ като резултат от динамичното обществено поведение (стр. 36).

Втора глава разкрива в детайли различните гранични форми, практики и регулиране на границите. Изяснени в демаркационно отношение са разбиранията за *граница* и *гранична зона*; разгледани са процесите на *алокация* и *делимитация* на границите; открити са геополитическите функции на границите, придобили статут на *бариери*, *мостове*, *врати*, *буфери*. Особено ценен за географите, понеже попада извън периметъра на предметна научна област, е разделът за регулиране на границите. В тази част на своето изследване авторката разкрива съществени детайли при налагането и в процеса на функциониране на границите от гледна точка на международното право.

Трета глава е посветена на различните типове гранични режими. Те са пряко следствие от засягащите границите въпроси за сигурността, *одругостяването* (субективното отношение), управлението на миграционната пропускливост, степента на преодолимост. Опирайки се на различен род символика, култивирана в съзнанието на отделните общности, границите се проявяват и със субективно (стереотипно, наративно, образно) значение. Това им свойство според М. Кънева е причина „да се подреждат и пренареждат социалните и политическите връзки в глобален аспект“ (стр. 298).

Монографията е оригинална по замисъл и изпълнение научна работа, с открояваща се висока аналитичност и респектиращ библиографски апарат. Това я прави особено полезна за работещите в сферата на политическата география и геополитиката специалисти.